

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2021-08-26
Stockholm

Mål nr
P 1965-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-01-28 i mål P 26-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. MB

2. SB

3. HH

4. JH

5. CM

6. FM

7. MS

8. SS

Motparter

1. Miljö- och bygglovsnämnden i Härryda kommun

Dok.Id 1711385

Postadress Box 2290 103 17 Stockholm	Besöksadress Birger Jarls Torg 16	Telefon 08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	Telefax	Expeditionstid måndag – fredag 09:00–16:30
---	---	---	----------------	---

2. Telia Sverige AB
c/o Netel AB

Ombud: PW

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av telemast samt två teknikbodar på fastigheten A i
Härryda kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Telia Sverige AB ansökte om bygglov för att få uppföra en 42 meter hög mast för telekommunikation jämte två teknikbodarna på fastigheten A i Härryda kommun. Bebyggelsen och markanvändningen inom det område där fastigheten är belägen är reglerad i en detaljplan som antogs år 1985. Planens genomförandetid har gått ut. Den mark där masten och teknikbodarna enligt ansökan ska byggas utgör enligt planbestämmelserna allmän plats (park) och består av ett större natur- och skogsområde.

Nämnden beviljade det sökta bygglovet. Även länsstyrelsen ansåg att den sökta åtgärden kunde beviljas. Enligt länsstyrelsen var det möjligt att ge bygglov med stöd av undantagsbestämmelsen i 9 kap. 31 c § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Mark- och miljödomstolen delade länsstyrelsens bedömning och avslog överklagandet.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

SB, MB, HH, JH, FM, CM, SS och MS har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och upphäva nämndens beslut att bevilja bygglov.

Telia Sverige AB har motsatt sig ändring.

Miljö- och bygglovsnämnden i Härryda kommun har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

SB, MB, HH, JH, FM, CM, SS och MS har sammanfattningsvis anfört följande. Bygglovet strider mot gällande detaljplan. Det finns ingen samhällsnytta med åtgärden eftersom det redan finns en telemast i området. Bolaget har dessutom god mobiltäckning i de centrala delarna av Landvetter.

Bygglovets får oproportionerligt stor påverkan på närområdet för såväl boende som natur då det redan existerar master i området. Åtgärden kan inte anses som en liten avvikelse från detaljplanen. Alternativa placeringar och möjligheten till samlokalisering har inte utretts tillräckligt.

Telia Sverige AB har sammanfattningsvis anfört följande. Syftet med det ansökta bygglovets är att förbättra täckning och kapacitet för elektronisk kommunikation i Landvetters tätort där det finns behov av att förstärka bolagets elektroniska kommunikationsnät. Tillgång till elektronisk kommunikation är av starkt allmänt intresse och ett angeläget samhällsligt behov.

Några särskilda föreskrifter till skydd för den aktuella platsen finns inte i detaljplanen. Detaljplanens genomförandetid har passerat. Åtgärden kan därmed tillåtas som en liten avvikelse förenlig med detaljplanens syfte.

Innan Telia Sverige AB ansökte om bygglovets på fastigheten utreddes ett antal alternativa placeringar. Åren 2011, 2015 och 2021 utredde bolaget möjligheterna att inplacera sin utrustning i en basstation i området som ägs av operatören Tele2. Det alternativet är inte möjligt eftersom den basstationen inte har plats för fler antenner. År 2012 försökte bolaget få tillstånd till att placera antenner på taket till två olika höga byggnader i området utan framgång. Samma år undersöktes möjligheten att anlägga en ny basstation i ett skogsområde längre österut i förhållande till den nu aktuella platsen. Förslaget drevs inte vidare eftersom kommunens inställning var att åtgärden inte kunde beviljas utan föregående detaljplanering av området. Telia Sverige AB har även varit i kontakt med kommunen om två andra placeringar utan framgång. År 2018 försökte bolaget få till stånd en placering på kommunens kulturhus men även detta nekades. Telia Sverige AB har således försökt att förbättra sitt nät i Landvetter genom olika alternativ i snart tio års tid.

Miljö- och bygglovsnämnden i Härryda kommun har instämt i länsstyrelsens beslut och mark- och miljödomstolens dom.

Klagandena och Telia Sverige AB har åberopat skriftlig bevisning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Målet gäller förutsättningarna för att, med tillämpning av 9 kap. 31 b eller 31 c § PBL, bevilja bygglov för uppförandet av bl.a. en telemast på mark utan bygg rätt.

Den sökta åtgärden innebär att det på en plats som enligt detaljplanen utgör allmän plats (park) ska uppföras en 42 meter hög mast och två teknikbodar. Mark- och miljööverdomstolen delar underinstansernas uppfattning att åtgärden strider mot detaljplanen. Avvikelsen kan inte bedömas som liten och det rör sig inte om en åtgärd som är av begränsad omfattning eller nödvändig för att området ska kunna användas och bebyggas på ett ändamålsenligt sätt. Bygglov kan därmed inte beviljas med stöd av 9 kap. 31 b § PBL.

Efter det att genomförandetiden för en detaljplan har gått ut får bygglov även ges för en planstridig åtgärd om den är förenlig med planens syfte och tillgodoser ett angeläget gemensamt behov eller ett allmänt intresse, 9 kap. 31 c § 1 PBL. I detta fall har genomförandetiden för detaljplanen gått ut och den lovsökta åtgärden avser att tillgodose ett allmänt intresse (jfr RÅ 2010 ref. 62). Av detaljplanens utformning framgår att det övergripande syftet med denna är att skapa ett bostadsområde. Tillgång till god telekommunikation i ett sådant område får anses viktigt för dess funktion. Åtgärden får därmed anses förenlig med detaljplanens övergripande syfte.

Det finns, såvitt framkommit, inte något hinder mot bygglov enligt 9 kap. 30 § första stycket 1 och 4 PBL.

Enligt Högsta domstolens avgörande den 22 oktober 2020 i mål nr Ö 435-20 förutsätter en tillämpning av 9 kap. 31 b och c § PBL att en kompletterande lämplighetsbedömning görs i frågan om bygglov ska ges. Vid lämplighetsbedömningen måste skilda intressen vägas mot varandra. När bedömningen görs, kan det ha betydelse om syftet med åtgärden skulle kunna tillgodoses på något annat sätt, t.ex. genom att åtgärden vidtas på en annan plats. Det medför att sökanden i det enskilda fallet kan ha anledning att presentera utredning om alternativa placeringar.

Undantagsbestämmelserna i 9 kap. 31 b och 31 c § avser inte att begränsa det kommunala inflytandet över mark- och vattenanvändningen. Hänsyn ska tas till det kommunala intresset av att bygglov inte beviljas i strid med en plan som kommunen vill hålla fast vid och till att det kommunala inflytandet över markanvändningen inte får urholkas (se p. 26–30 i det nämnda avgörandet). Högsta domstolen har därefter, i avgörande den 12 maj 2021 i mål nr Ö 2135-20, uttalat att samlokalisering enligt lagen om elektronisk kommunikation inte ska samordnas med prövningen av en ansökan om bygglov. Om det inte står klart att en samlokalisering kan ske, kan det därför inte komma i fråga att avslå en ansökan om bygglov med hänvisning enbart till att ändamålet med åtgärden hellre borde uppnås genom samlokalisering.

Telia Sverige AB har i Mark- och miljööverdomstolen inkommit med utredning avseende möjligheterna till alternativa placeringar och samlokalisering. Genom denna utredning får bolaget anses ha motiverat valet av plats för den aktuella åtgärden på ett godtagbart sätt. Det står inte heller klart att bolagets intressen kan tillgodoses genom att utrymme i en befintlig mast tas i anspråk.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att den berörda platsen inte ligger inom något skyddat område. Det har inte heller framkommit att området har några skyddsvärda naturvärden. Masten kommer att ligga cirka 65 meter från närmsta bostad och tillsammans med teknikbodarna kommer den att ta i anspråk ett relativt litet område inom parkmarken. Närheten till de redan befintliga masterna innebär att masten endast ger en liten påverkan på landskapsbilden. Den olägenhet som masten med tillhörande teknikbodar kommer att innebära för de boende och naturen får därmed anses acceptabel. I detta fall har kommunen dessutom ställt sig positiv till det sökta bygglovet och den tänkta placeringen.

Vid en avvägning mellan intresset av att upprätthålla det i planen föreskrivna ändamålet med markanvändningen och det motstående intresset av att bygga ut och förbättra nätet för trådlös kommunikation får därför intresset av att bygga ut nätet för trådlös kommunikation anses väga tyngst. Bygglov ska därmed beviljas. Mark- och miljödomstolens dom ska därför stå fast och överklagandena avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Roger Wikström, tekniska rådet Mats Kager samt tf. hovrättsassessorn Hanna Björklund, referent.

Föredragande har varit Julia Nyberg.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-01-28
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 26-20

PARTER

Klagande

1-2. MB och SB

3-4. HH och JH

5-6. CM och FM

7-8. MS och SS

Motparter

1. Miljö- och bygglövsnämnden i Härryda kommun

2. Telia Sverige AB, c/o Netel AB

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2019-11-28 i ärende nr 403-411-2019,
se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av telemast samt två teknikbodar på fastigheten A i
Härryda kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Miljö- och bygglovsnämnden i Härryda kommun (nämnden) beslutade den 17 december 2018 (bnr D 2018-001231, dnr BYGG 2018-000489) att bevilja bygglov för nybyggnad av telemast samt två teknikbodar på fastigheten A i Härryda kommun. Genom beslutet godtogs en avvikelse från detaljplan avseende delvis placering på mark som inte får bebyggas.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) avslog den 28 november 2019 bl.a. MBs, SBs, HHs, JHs, CMs, FMs, MSs och SSs överklagande av nämndens beslut, se bilaga 1.

Nämnda personer har nu överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

MB, SB, HH, JH, CM, FM, MS och SS har yrkat att länsstyrelsens beslut ska ändras och, som det får förstås, att nämndens beslut att bevilja bygglov ska upphävas. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

Det finns flera aspekter som varken Härryda kommun eller länsstyrelsen har tagit hänsyn till i hanteringen.

Som de uttryckt redan i första överklagandet strider bygglovet mot gällande detaljplan. Marken är klassad som naturmark och uppförandet kommer innebära att skog i närhet av bostadsområde måste avverkas. Det finns ingen väg till den tilltänkta platsen som möjliggör uppförandet utan en större avverkning. De har i samtal med kommunen poängterat att Telia inte har rätt att avverka skog, varför det i praktiken även är omöjligt att bygga en mast med tillhörande bodar.

I det tänkta området finns idag redan en befintlig fristående telemast samt ytterligare mast på vattentornet. Dessa två master utger idag strålning för de boende och

att uppföra ytterligare en mast skulle innebära ytterligare strålning. Det saknas utredning och underlag som påvisar vad den totala strålningen skulle bli, vilket de anser vara nödvändigt beslutsunderlag för att kunna bevilja bygglov. Även miljölagstiftningen belyser till myndigheter med stöd av EU:s försiktighetsprincip att de ska vara mer ödmjuka och lyhörda för de risker som det pekas på. *"Miljöbalkens försiktighetsprincip innebär att redan risken för negativ påverkan på människors hälsa och på miljön gör att verksamhetsutövaren är skyldig att vidta åtgärder. Den ska förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller för miljön"* (2 kap. 3 § miljöbalken 1998:808).

Utredare för elektromagnetiska fält på Strålskyddsmyndigheten i Stockholm uppmanar till försiktighet då området redan har befintliga master samt att masten inte ska placeras *"onödigt nära"*. Att inte ta hänsyn till EU direktiv och kunskap från utredare för elektromagnetiska fält är en direkt provokation och ignorans för människors hälsa.

Tidigare överklagande har avslagits med hänvisning till samhällsnyttan, något som de avvisar på grund av redan befintlig mast på området samt då Telias täckningskartor inte påvisar några brister i täckning. Att uppföra ytterligare en mast syftar snarare till Telias fördel och konkurrens än till ett *"angeläget behov"*. Det är därför orimligt att kommuninvånare och naturmark ska drabbas negativt på grund av en ren konkurrenssituation mellan två större telekombolag. I möte med kommunen hävdar kommunen att Telia vill bygga masten på grund av dålig täckning i Landvetter centrum, vilket är rent missvisande då Telia själva visar på Mycket God täckning på sina täckningskartor. *"Här finns goda möjligheter att kunna ringa och surfa utomhus. Det kan även gå att ringa och surfa inomhus, särskilt om du står nära ett fönster och inte försämrar mottagningen genom att ha telefonen till exempel i handen, fickan eller väskan"*.

Arbetet med att hitta en alternativ plats som inte strider mot detaljplan eller innebär avverkning av skog i naturmark är undermåligt genomförd. I städer och andra tätbebyggda områden är det vanligt förekommande att hustak på våningshus används

som bas istället för att anlägga separata höga master. Detta är inte något som beaktats av kommunen. I Landvetter centrum finns det högre hyreshus på Brattåstorget som skulle kunna vara en lämplig plats för att undvika att bygga en separat anläggning. På Brattåsvägen kommer det även uppföras nya högre våningshus som också skulle kunna utgöra en alternativ plats där man inte behöver bryta mot detaljplan eller förstöra naturområde. Val av placering omnämns även som en viktig aspekt i Miljöbalken. "*Lokaliseringsprincipen innebär att man ska välja en sådan plats att verksamheten kan bedrivas med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och för miljön*" (2 kap. 6 § miljöbalken).

Med ovan argument om avsaknad av totalbilden av strålning där man inte tar hänsyn till EUs försiktighetsprincip, redan befintliga master med god täckning samt undermålig undersökning av alternativ placering bör bygglovets avslås för att skydda individernas enskilda påverkan.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom utredningen i målet och övervägt vad de klagande anfört. Domstolen, som instämmer i länsstyrelsens bedömningar, finner att det inte kommit fram något som motiverar att bygglovsbeslutet upphävs. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 18 februari 2020.

Susanne Lindblad

Rolf Dalbert

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Lindblad, ordförande, och tekniska rådet Rolf Dalbert.